

HAAPAVEDEN VARHAISKASVATUKSEN DIGISUUNNITELMA

Sisällysluettelo

- **Johdanto**
 - **Uudet Lukutaidot**
 - Medialukutaito
 - Digitaalinen osaaminen
 - Käytännön taidot ja oma tuottaminen
 - Vastuullisuus ja turvallisuus
 - Tiedonhallinta, tutkiva ja luova työskentely
 - Vuorovaikutus
 - Ohjelmointiosaaminen
 - Ohjelmoinnillinen ajattelu
 - Ohjelmoidut ympäristöt ja niissä toimiminen
 - Tutkiva työskentely ja tuottaminen
 - **Varhaiskasvatuksen ammattilaisen digityöskentelyä ohjaavat käsitteet**
 - Tietosuoja ja tietoturva
 - Mitä ovat henkilötiedot
 - Mitä on henkilötietojen käsittely
 - Mikä on GDPR?
 - Palvelut
 - Vaka Mukana
 - CGI Vesa
 - Wilma
 - Titania
 - Personec F ESS7
 - Office 365
 - Digitutorien materiaalipankki
 - Z:asema
 - Whatsapp
 - Googlen palvelut
 - IT-tukipyynnöt
 - Kiinteistön tukipyynnöt
 - Luvat
 - Pehdytys
 - Tekijänoikeudet
 - Mitä ovat tekijänoikeudet?
 - Miten tekijänoikeudet näkyvät varhaiskasvatuksessa
 - Mistä löydän luvanvaraista materiaalia?
 - Lapsen tekijänoikeudet ?
 - Henkilökohtaiset laitteet
 - Sosiaalinen media
- **Digityökalut**
 - Turvataidoista digiturvataitoihin
 - Pedagoginen dokumentointi
 - Pedagogisen dokumentoinnin tavoitteita
 - Tutkiva ja luova työskentely
 - Kulttuurinen moninaisuus
 - Digitaaliset laitteet ja kulttuurinen moninaisuus
 - Laitteisto
 - Digityökalut
 - **Lähteet**

Johdanto

Elämme yhteiskunnassa, jossa digitaalisuus on koko ajan kasvavassa roolissa. Lapsi on pienestä alkaen osa yhteiskuntaa, jossa tarvitaan monipuolista digitaalista osaamista. Digitaaliset taidot ovat perustaitoja, joita tarvitaan toimiessa arjessa. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tehtävänä on omalta osaltaan varmistaa se, että annamme eväät riittäviin digitaalisiin taitoihin tulevaisuudessa.

Monilukutaito sekä digitaalinen osaaminen ovat yksi laaja-alaisen oppimisen osa-alueista valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa. Näin ollen digisuunnitelma pohjautuu voimassa oleviin perusteisiin sekä työtämme ohjaaviin asiakirjoihin. Digi kuuluu jokaiselle varhaiskasvatuksen työntekijälle.

Kokeile ja tutki rohkeasti, kysele ja jaa hyviä vinkkejä. Muista: harjoitus tekee mestarin ja mestarikin harjoittelee. Antoisia hetkiä digisuunnitelman parissa!

Haapaveden varhaiskasvatuksen digisuunnitelmaa ovat olleet tekemässä varhaiskasvatuksen opettajat ja varhaiskasvatuksen digitutorit.

Työryhmän jäsenet: Saila Nikumatti, Sanna Sirviö, Niina Salonen, Petrus Tommikoski, Jussi-Antti Pikkarainen, Minttu Matti (31.05.2023 asti) ja Teija Heikkilä (31.05.2023 asti)

UUDET LUKUTAIDOT

- Medialukutaito
- Digitaalinen osaaminen
- Ohjelmointiosaaminen

MEDIALUKUTAITO

Medialukutaito on taitoa lukea, ymmärtää, tulkita ja käyttää erilaisia mediasisältöjä. Medialukutaito on myös taitoa arvioida kriittisesti näkemäänsä, kuulemaansa ja kokemaansa. Medialukutaito pitää sisällään taidon tuottaa itse mediasisältöjä kuten kuvia ja videoita ja käyttää näitä viestimisen välineinä. Vastuullinen ja turvallinen toiminta erilaisissa mediaympäristöissä sekä kokijana että tekijänä on myös tärkeä osa medialukutaitoa.

MEDIALUKUTAITO

Median tulkinta ja arviointi

Median tuottaminen

Toiminta mediaympäristössä

Nämä kolme osa-aluetta pohjautuvat Varhaiskasvatussuunnitelman (2022) ja Esiopetuksen opetussuunnitelman (2018) sekä Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) tehtyyn tarkasteluun. Osa-alueet mukailevat myös ymmärrystä medialukutaidon keskeisistä alueista. Medialukutaito lukeutuu osaksi oppimisen alueita sekä läpäisee monia laaja-alaisen osaamisen alueita. (Polkuja medialukutaitoon. Varhaiskasvatus)

Varhaiskasvatuksessa ensikosketus mediaan on leikkiä, ihmettelyä, tutkimista ja kokeilua. Ryhmissä on usein käytössä videoita, musiikkia, lehtiä tai muuta medianvälineitä ja -sisältöjä. Näin tutustumme arjessa yhdessä lasten kanssa erilaisiin medioihin, mediasisältöihin sekä mediavälineisiin. Median tuottaminen lasten kanssa on leikinomaista, yhteistä tekemistä, joka osaltaan rohkaisee lapsia kokeilemaan ja omanlaiseen, luovaan toimintaan. Media on oiva apuväline ympäristön tutkimiseen, kiperien kysymysten vastausten etsimiseen tai viestimiseen. Lapsi ei voi opetella toimimaan median parissa yksin vaan tarvitsee tuekseen aikuisen oppiakseen hyviä käytäntöjä sekä saamaan eväät turvalliseen ja vastuulliseen median sisältöjen ja mediavälineiden käyttöön. (Uudet lukutaidot- Medialukutaito)

Medialukutaito on taito muiden joukossa. Sitä voi jokainen harjoittaa ja se kehittyy vähitellen kokemusten sekä kasvun myötä. Lasten kanssa toimiessa ja toimintaa suunnitellessa on tärkeää suhteuttaa toiminta lapsentasoiseksi ja hänen hyvinvointiaan tukevaksi. Esiopetusryhmässä taidot ja niiden harjoittelu ovat eri tasolla mitä pienten ryhmässä. Kaikenikäiset lapset voivat kuitenkin harjoitella medialukutaitoon kuuluvia taitoja samoilla monipuolisilla menetelmillä kuten muitakin uusia, opittavia taitoja: leikkien, tutkien, liikkuen ja ennakkoluulottomasti pohtien.

DIGITAALINEN OSAAMINEN

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2022, 28) mainitaan lasten kasvavan yhteiskunnassa, johon kuuluu digitaalisuus. Digitaalista osaamista tarvitaan monissa asioissa, kuten ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa, oppimisessa ja yhteiskunnassa toimiessa. Lasten kanssa olisi tärkeää tutkia digitaalisuutta monella tapaa arjessa, kuten käyttämällä digitaalisia laitteita, sovelluksia ja ympäristöjä. (Opetushallitus, 2022, 28.). Digitaalisia laitteita ovat esimerkiksi älypuhelimet, tietokoneet ja tabletit. Digitaalisia sovelluksia ovat esimerkiksi tableteille ladattavat sovellukset, joita voidaan hyödyntää opetuksessa. Digitaaliset sovellukset kuuluvat myös pienemmille lapsille, ja tabletteihin on saatavilla pienille lapsille tarkoitettuja sovelluksia, kuten pelisovelluksia. Varhaiskasvatukseen sopivien digitaalisten palvelujen valintaa ohjaa pedagoginen tarkoituksenmukaisuus, jossa muun muassa lasten ikä- ja kehitystaso korostuvat. (Opetushallitus, 2021).

Käytännön taidot ja oma tuottaminen

Eri ikäiset lapset pystyvät käyttämään digitaalisia laitteita aikuisen avulla. On tärkeää varmistaa, että jokainen lapsi saa tulevaisuuttaan varten riittävät digitaaliset taidot (Opetushallitus, 2021). Henkilöstön tehtävänä on ohjata lapsia digitaalisten ympäristöjen monipuoliseen ja turvalliseen käyttöön. (Opetushallitus, 2022, 28). Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa voidaan tehdä lasten kanssa esimerkiksi video- ja kuvaprojekteja, animaatioita sekä kuvata ja muokata tehtyä sisältöä helpoilla toiminnoilla (Digitaalisen osaamisen kuvaukset, ePerusteet, 2023).

Vastuullisuus ja turvallisuus

Digitaalisen osaamisen vahvistaminen tukee lasten tasa-arvoa koulutuksessa. Lapsen digitaalisen ymmärtämisen tukeminen on kodin ja varhaiskasvatuksen yhteinen tehtävä. (Opetushallitus, 2022, 28). Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilökunta varmistaa, että laitteet ovat tarkoituksenmukaisessa käytössä. Henkilökunnan tulisi tuntee tietosuojaja- ja tietoturvaohjeet ja huolehtia tietosuojasta laitteita käytettäessä. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa on tärkeää, että henkilöstö valvoo sovellusten käyttämistä ja auttaa lapsia laitteiden käytössä. Turvallisuuden näkökulmasta on tärkeää keskustella ikärajoista ja niiden merkityksistä. Vastuullisuuteen kuuluu kehittyvän kriittisen lukutaidon kehittäminen, jota voi harjoitella varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa (Digitaalisen osaamisen kuvaukset, ePerusteet, 2023).

Tiedonhallinta, tutkiva ja luova työskentely

Lasten kanssa digitaalista osaamista harjoitellaan digitaalisten laitteiden, sovellusten ja ympäristöjen kautta. Digitaalisten pelisovellusten avulla voi harjoitella esimerkiksi matematiikan tai äidinkielen taitoja. Digitaalisten laitteiden, kuten esimerkiksi tablettien avulla lapset voivat etsiä aikuisen avulla tietoa joistain asioista. Tableteilla voidaan rikastuttaa leikkejä ja satuja tuomalla videosovelluksista musiikkia ja ääniä leikkeihin. (Digitaalisen osaamisen kuvaukset, ePerusteet, 2023).

Vuorovaikutus

Digitaaliseen osaamiseen kuuluu harjoitella yhteisöllistä työskentelyä (Digitaalisen osaamisen kuvaukset, ePerusteet, 2023). Lasten mahdollisuudet harjoitella, kokeilla ja tuottaa sisältöjä yhdessä muiden lasten kanssa digitaalisia välineitä käyttäen edistävät lasten yhteistoiminnan taitoja (Opetushallitus, 2022, 28). Lapset voivat käyttää sovelluksia pareittain tai pienryhmissä, ja tällöin harjoitella yhdessä esimerkiksi matemaattisia taitoja sovellusten kautta. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilökunta voi olla vuorovaikutuksessa vanhempien kanssa digitaalisia palveluita hyödyntäen. (Digitaalisen osaamisen kuvaukset, ePerusteet, 2023).

OHJELMOINTI- OSAAMINEN

Mitä ohjelmointi on?

Ohjelmoinnilla tarkoitetaan toimintaohjeiden antamista ohjelmitavalle laitteelle. Yleensä toimintaohjeet eli algoritmit annetaan tällaisissa yhteyksissä ohjelmointikielellä kirjoittaen. Pääasiallisesti ohjelmointia tehdään tietokoneille tai muille vastaaville digitaalisille laitteille. Ohjelmointia tekee koodari: hän kääntää käskyn tai toimintaohjeen koodiksi, jota tietokone ymmärtää. Ohjelmointi on siis yksinkertaisesti selitettynä algoritmisen ajattelun toteuttamista käytännössä. Samankaltaisella periaatteella toteutuu vaikkapa villasukkien kutominen ohjeen mukaan, kakun leipominen reseptin mukaan, sävellyksen kirjoittaminen nuoteiksi tai sadutetun tarinan tuottaminen animaatioksi – tietokone tarvitsee vaan ihmistä täsmällisemmät ohjeet.

Ohjelmoinnillinen ajattelu

Ohjelmoinnillinen ajattelu voidaan selittää taitona purkaa ongelma osiin ja löytää kaavoja. Elämme maailmassa, jossa olemme ohjelmoitujen asioiden vaikutusten ja mahdollisuuksien alaisina, joten ohjelmoinnillisen ajattelun opettaminen on tärkeää. On hyvä oppia tunnistamaan, mitä on ohjelmointi ja ohjelmoinnillinen ajattelu, missä sitä on ja miksi, kuka sitä tekee ja miten.

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa ohjelmoinnillista ajattelua opetellaan yhdessä keskustellen ja erilaisia havaintovälineitä käyttäen. Tuetaan lapsia loogiseen ja monipuoliseen ajatteluun sekä tiedon käsittelyyn rakentamalla oppimistilanteita, joissa lapset pääsevät luokittelemaan, järjestämään ja vertailemaan asioita, nimeämään ja selittämään ilmiöitä, pohtimaan ongelmiin ratkaisuja, havainnoimaan säännönmukaisesti samanlaisina toistuvia asioita ja toimimaan ohjeen mukaan ohjelmointityyliin.

Ohjelmoidut ympäristöt ja niissä toimiminen

Lapsen oma kokemusmaailma ympäristönsä tietokoneohjatuista laitteista ja robotiikasta on hyvin yksilöllinen. Aikuinen on tukena ja turvana nimeämässä ympäristön digitaalisia laitteita ja pohtimassa yhdessä lasten kanssa, mitä hyötyä teknologiasta on arkielämässä. Opetellaan ymmärtämään, millaisia käyttötarkoituksia laitteilla on ja tutustutaan lapsen elämän kannalta merkittävimpien laitteiden toimintaperiaatteisiin. Kannustetaan lapsia ihmettelemään ympäristön ilmiöitä ja etsimään syy-seuraus-suhteita sekä ratkaisuja mietittyttäviin asioihin. Merkityksellistä on myös havainnoida, miten meistä kerätään tietoja erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä ja mihin tallennettuja tietoja käytetään (esimerkiksi älykellot, erilaiset sovellukset).

Tutkiva työskentely ja tuottaminen

Tutkivan työskentelyn kautta lapsi pääsee leikinomaisesti tutustumaan ohjelmoinnin peruseräkkeisiin ja laitteisiin, saaden samalla laaja-alaisesti vahvistusta ohjelmoinnilliselle ajattelulle ja taidoilleen.

VARHAISKASVATUKSEN AMMATTILAISEN DIGITYÖSKENTELYÄ OHJAAVAT KÄYTÄNTEET

- Tietosuoja ja tietoturva
- Palvelut
- Luvat
- Perehdytys
- Tekijänoikeudet
- Henkilökohtaiset laitteet
- Sosiaalinen media

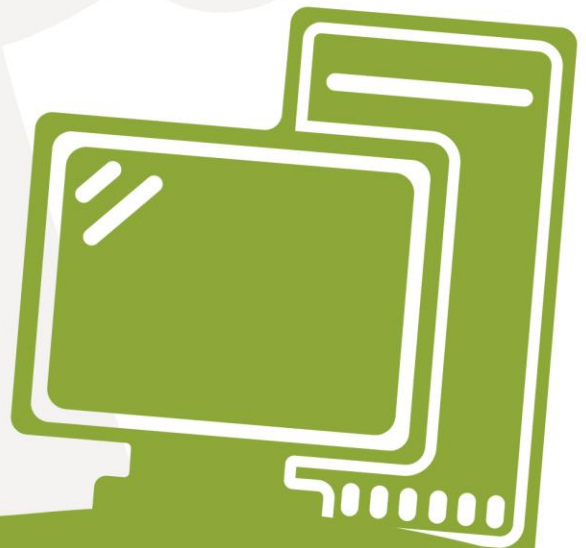

Tietosuoja ja tietoturva

Mitä ovat henkilötiedot?

Henkilötietoja ovat kaikki tiedot, jotka voidaan liittää tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan henkilöön.

Henkilötietoja voidaan tallentaa esimerkiksi sähköisiin tiedostoihin, tietokantoihin, paperille, kortistoihin, mappeihin tai jopa ääni- tai kuvataallenteelle.

Mitä on henkilötietojen käsittely?

Tällä tarkoitetaan esimerkiksi henkilötietojen keräämistä, säilyttämistä, käyttöä, siirtämistä ja luovuttamista. Kaikki yksilön henkilötietoihin kohdistuvat toimenpiteet henkilötietojen käsittelyn suunnittelusta henkilötietojen poistamiseen ovat henkilötietojen käsittelyä.

Rekisteröity tarkoittaa henkilöä, jota henkilötiedot koskevat.

Rekisterinpitäjä on henkilö, yritys, viranomainen tai yhteisö, joka määrittää henkilötietojen käsittelyyn tehdyt tarkoitukset ja keinot.

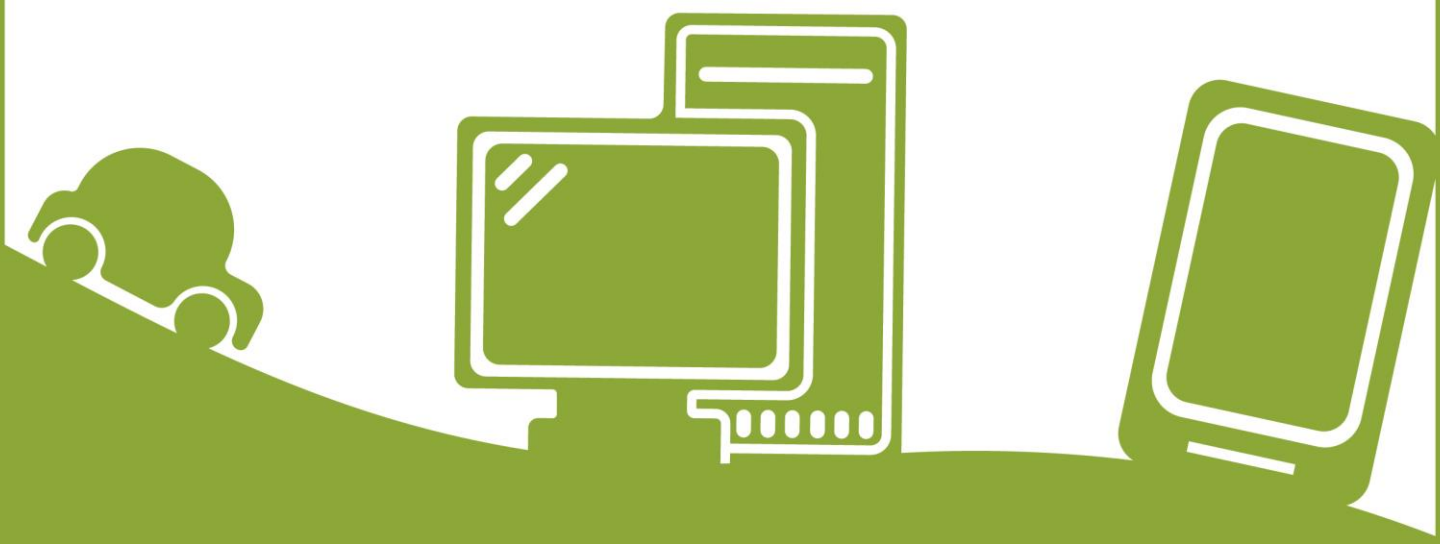
Henkilötietojen käsittelijä on rekisterinpitäjästä ulkopuolinen taho, joka käsittelee henkilötietoja rekisterinpitäjän lukuun.

Jokaisella ihmisellä on oikeus omien henkilötietojensa suojaan. Tietosuojaa on meille kaikille perusoikeus ja se suojaa rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien toteutumisen henkilötietojen käsittelyssä. Tietosuojan tarkoitus on osoittaa, milloin ja miltä pohjalta henkilötietoja voidaan käsitellä. Henkilötietojen käsittelyn tulee aina perustua lakiin. Riippumaton viranomainen valvoo henkilötietojen suojaamista koskevien säännösten noudattamista.

Mikä GDPR?

GDPR muodostuu sanoista General Data Protection Regulation (yleinen tietosuoja-asetus). GDPR on henkilötietojen käsittelyä sääntelevä laki, joka astui voimaan kaikissa EU-maissa keväällä 2018. Yleinen tietosuoja-asetus antaa paremman suojan yksilön henkilötiedoille ja enemmän mahdollisuuksia hallita omien tietojen käsittelyä.

Lisää tietoja löydät [TÄÄLTÄ](https://tietosuoja.fi/gdpr) (tietosuoja.fi/gdpr)

Palvelut

Vaka Mukana

Varhaiskasvatus Mukana -mobiiliratkaisulla seurataan reaaliaikaisesti lasten ja henkilöstön läsnäoloa. Ratkaisulla kirjataan päiväkotien, perhepäivähoidon sekä ryhmisten vakituisten ja varahoitolasten tulo- ja lähtöajat, lapsen ja perhepäivähoitajan poissaolot sekä lasten ryhmäsiirrot kesken päivän. Ratkaisu helpottaa ja nopeuttaa huomattavasti perhepäivähoitajien palkanlaskentaa ja lasten laskutusta. Palkka- ja laskutusaineistot ovat valmiina kuukauden ensimmäisenä arkipäivänä!

CGI Vesa

CGI Vesa on roolipohjainen varhaiskasvatuksen toiminnanohjaukseen suunniteltu järjestelmä, jossa yhdistyvät varhaiskasvatuksen ja kodin arkipäivä. Ohjelmiston tärkein lähtökohta on lapsen yksilöllisten tarpeiden ja kehityksen tukeminen laadukkaasti ja saumattomasti.

Wilma

Wilma on tietojärjestelmä, jota käytetään kodin ja koulun väliseen viestintään. Wilma-ohjelmistoa voidaan käyttää varhaiskasvatuksesta toisen asteen oppilaitoksiin asti Suomessa. Wilmaa kehittää Visma Enterprise Oy. Oppimisen ja kasvatuksen työkalu Wilma palvelee myös päiväkoteja. Varhaiskasvatuksessa järjestelmä yksinkertaistaa hakuprosesseja, tehostaa hallinnon työtä ja mahdollistaa vaivattoman viestinnän vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan välillä. Varhaiskasvatuksen Wilma jakautuu viestintään ja toiminnanohjaukseen. Wilman kautta voi myös hakea esiopetukseen, ja sähköisen allekirjoituksen ansiosta hakuprosessit ovat nopeita ja sujuvia. Lisäksi kouluista tutun Wilma-mobiilisovelluksen avulla hoidat lasten asioita kätevästi ajasta ja paikasta riippumatta.

Titania

Titania työvuorosuunnittelun ohjelmisto on kehitetty työvuorojen systemaattiseen suunnitteluun ja seurantaan turvallisuustyössä sekä terveydenhuolto- ja hoiva-aloilla, kuten sairaaloissa, terveyskeskuksissa, vanhainkodeissa, päiväkodeissa, palvelu- ja hoitolaitoksilla, apteekeissa, aluepelastuskeskuksissa sekä kotipalveluissa. Titania sopii julkisille ja yksityisille organisaatiolle.

Titania työvuorosuunnittelun ohjelmisto kuuluva suunnittelun ja laskennan osio sisältää mm. työaikapankin, kulunvalvonnan ja ergonomisen työaikasuunnittelun. Titaniaan on rakennettu lisäksi erilaisia toiminnanohjausliittymiä muun muassa sijaisvälitykseen, kotihoitoon, varhaiskasvatukseen ja perhepäivähoitoon.

Personec F ESS7

Personec F ESS -ohjelmiston, "ESSin", avulla pysyt mukana henkilöstön työsuhteen koko elinkaaren aikana tapahtuvien tietojen ja tapahtumien hallinnassa. Voit hajauttaa henkilö- ja sopimustietojen hallinnan organisaatiossasi sinne, missä tieto syntyy ja siinä laajuudessa, kun katsot tarpeelliseksi ja hyödylliseksi. Tiedot tallennetaan vain kertaalleen, jolloin aikaa vievä ylläpitotyö ja virheiden mahdollisuus vähenevät. Personec F ESS -itsepalvelukäyttöliittymän kautta henkilöstö voi itse päivittää omia loma- ja poissaolotietojaan. Omat vuosiloma- ja säästövapaapäivien saldot ovat aina reaaliaikaisesti itse tarkistettavissa ja esihenkilöt pääsevät suoraan hyväksymään ehdotetut poissaolot ja lomat. Tiedot siirtyvät suoraan palkanlaskentaan ja osapuolet saavat automaattiset ilmoitukset tapahtumista.

ESS vähentää huomattavasti päällekkäistä työtä, ja ennen kaikkea paperitöinä tehtäviä välivaiheita. Helppo käyttöliittymä tehostaa niin esihenkilön, työntekijän kuin HR-asiantuntijan ajankäyttöä.

Office 365

Office 365 pakettiratkaisu sisältää kaikki Microsoft Officeen kuuluvat tekstinkäsittely-, taulukkolaskenta- ja esitysgrafiikkaohjelmat. Office 365 pakettiin kuuluu myös Outlook sähköpostipalvelu, OneDrive pilvitallennus, videokeskusteluun tarkoitettu Teams, Kalenterisovellus ja paljon muita ohjelmia. Pääasiallisesti käytössä ovat Outlook, Teams, Word, Excel ja OneDrive.

Digitutorien materiaalipankki

Digitutorien materiaalipankista henkilöstö löytää apua varhaiskasvatukseen arkeen erilaisten ohjevideoiden, sovelluslistojen ja vinkkien kautta.

Haapaveden varhaiskasvatukseen digitutorien materiaalipankin löydät [TÄSTÄ](#)

(<https://sites.google.com/view/havaka-materiaalipankki/etusivu>)

Z:asema

Z:asema on Haapaveden kaupungin henkilöstölle tarkoitettu verkkoasema, josta henkilöstö löytää oman toimialueensa lomakkeita. Esimerkiksi varhaiskasvatukseen henkilöstölle Z:asemalta löytyy erilaisia lomakkeita lapsen asiakkuuteen ja hoitoon liittyen.

Whatsapp

WhatsApp Messenger on ilmainen pikaviestisovellus, joka on saatavilla Androidille ja muille älypuhelimille. WhatsApp käyttää puhelimesi internetyhteyttä ja sen ansiosta voit lähettää viestejä ja soittaa ystävillesi ja perheellesi. Haapaveden varhaiskasvatuksessa Whatsappia käytetään vanhempien kanssa kommunikointiin, koska Haapaveden varhaiskasvatuksella ei ole kirjoitusvaiheessa vielä tähän tarkoitukseen sopivaa sovellusta.

Googlen palvelut

Gmail on Googlen maksuton sähköpostipalvelu, joka on nykyään osana "Google Workspace" -pakettia, johon kuuluu esimerkiksi Google Drive, Google Kalenteri, Google Meets.

Gmailia käytetään Haapaveden varhaiskasvatuksessa esimerkiksi yksiköiden ja ryhmien Youtube-tileillä ja Whatsapp-tietojen varmuuskopio-osoitteina.

Youtube on Googlen omistama Internetissä toimiva videopalvelu. Käyttäjät voivat lisätä sivustolle omia videoita, sekä katsoa ja kommentoida muiden käyttäjien videoita. Haapavedellä Youtubea käytetään varhaiskasvatuksessa videoiden katsomiseen, mediaprojektien julkaisuun (piilotettuina) ja musiikin kuunteluun.

Forms on osa Google Workspacea ja se on tarkoitettu erilaisten lomakkeiden luomiseen. Sitä voidaan esimerkiksi käyttää henkilöstökyselyiden tekemiseen. Haapavedellä esimerkiksi varhaiskasvatuksen digitutorit hyödyntävät Formsia henkilöstön osaamisen kartoituksessa.

Kääntäjä on Googlen kielellinen käännöspalvelu, jota voidaan käyttää kahden kielen välisissä käännöksissä. Haapaveden varhaiskasvatuksessa on maahanmuuttaja- ja pakolaistaustaisia lapsia ja heidän vanhempiaan, jotka eivät puhu suomea. Näissä tilanteissa voidaan hyödyntää Kääntäjää lasten ja vanhempien kanssa kommunikointiin.

IT-tukipyynnöt

Haapaveden kaupungin IT-tuelta voi tehdä tukipalvelupyynnöjä parilla eri tapaa. Helpoin ja nopein tapa on soittaa kaupungin IT-suunnittelijalle, jonka puhelinnumero löytyy Haapaveden kaupungin nettisivuilta. IT-tuelle voi myös tehdä tikettipyynnön kaupungin Intranetin kautta. Intranet löytyy kaupungin tietokoneilta työpöydältä "Pikakuvakkeet" kuvakkeen alta. Kun olet avannut Intranetin, niin vasemmasta reunasta löytyy pikalinkki IT-tuen tikettien tekemiseen. Jos haluatte saada tabletteihin asennettua sovelluksia, niin nämä pyynnöt tehdään Digitutorien kautta.

Kiinteistön tukipyynnöt

Haapaveden kaupungin kiinteistön tukipyynnöt tehdään myös Intranetin kautta. Jos jokin vaatii korjaamista tai vaihtoa, niin silloin voidaan tehdä tiketti kiinteistöhuollolle lähes samalla tavalla kuin IT-tukipyynnöt. Tietokoneen työpöydältä löytyvän "Pikakuvakkeet" kuvakkeen alta löytyy Intranet, johon kirjautumalla löytyy pikalinkki kiinteistöhuollon tikettien tekemiseen (vasemmasta reunasta).

Luvat

Haapaveden varhaiskasvatuksessa on käytössä lupalappu, jossa vanhemmilta kysytään laaja-alaisesti luvat erilaisiin kuvaamiseen ja nauhoittamiseen liittyviin kysymyksiin. Tämän lomakkeen tarkoituksena on kartoittaa erilaiset luvat vanhemmilta ja myös tuoda vanhempien tietoon, mitä kukin osa-alue lomakkeessa tarkoittaa. Näin saadaan selvät reunaehdot jokaisen lapsen kohdalla. Henkilöstön tulee osata avata kyselylomakkeen kohdat vanhemmille tarpeeksi hyvin, jotta kaikki olisivat samalla aaltopituudella.

Perehdytys

Uuden työntekijän perehdytykseen kuuluu monta eri osa-aluetta, mutta tässä kohdassa käymme läpi uuden työntekijän perehdyttämisen digitaalisiin työympäristöihin.

Uusi työntekijä tulee perehdyttää toimimaan ryhmästä löytyvien laitteiden kanssa, jotka ovat listattuna osiossa "Digilaitteisto".

Työntekijä kuuluu myös perehdyttää digitaalisten käyttöliittymien (sähköposti, Vaka Mukana, CGI Vesa, Whatsapp) kanssa toimimiseen. Uusi työntekijä tulee myös perehdyttää oikeanlaiseen tietoturvalliseen henkilötietojen käsittelyyn ja tieturvalliseen työskentelyyn, jotta kyseinen henkilö osaa toimia lainmukaisten digityönormien mukaisesti.

Digiympäristöön perehdytyksestä vastaavat yhdessä *digivastaavat, esihenkilöstö ja tietohallinto*.

Tekijänoikeudet

Mitä ovat tekijänoikeudet ?

Tekijänoikeus tarkoittaa lähtökohtaisesti tekijän yksinoikeutta päättää oman teoksensa käytöstä ja käyttötavoista. Muilla henkilöillä/tahoilla ei ole oikeutta käyttää teosta ilman tekijän antamaa lupaa.

Tekijänoikeus suojaa vain ja ainoastaan teoksen persoonallista ilmaisumuotoa. Tekijänoikeus ei suojaa ideaa, teoksen tietosisältöä tai teokseen kuuluvaa teoriapohjaa, koska nämä ovat vapaasti muiden käytettävissä. Lisätietoa tekijänoikeuksista löydät [TÄÄLTÄ](https://tekijanoikeus.fi/tekijanoikeus/)(<https://tekijanoikeus.fi/tekijanoikeus/>)

Miten tekijänoikeudet näkyvät varhaiskasvatuksessa ?

Kun päiväkodeissa esimerkiksi tuotetaan jotain materiaalia, joka päättyy levitykseen esimerkiksi Whatsappin välityksellä, tulee ottaa huomioon tekijänoikeudet. Mitä tällä tarkoitetaan? Tuotetussa materiaalissa ei saa käyttää tekijänoikeuksien suojaamaa sisältöä, kuten musiikkia, kuvia tai videoita, vaan näiden materiaalien tulee olla esimerkiksi CC0-lisenssin (Creative Commons) alaista materiaalia, jolloin niiden käyttö on sallittua, koska ne ovat osana Public Domainia.

Mistä löydän luvanvaraista materiaalia ?

Niin kutsutut "kuvapankit" ovat hyviä paikkoja löytää CC0-lisenssin ja Public Domainin alaista materiaalia ja sisältöä. Nykyään nämä kuvapankit ovat kuitenkin laajentuneet ja ainakin kaikki suosituimmat palvelut tarjoavat kuvia, videoita, musiikkia ja vektorigrafiikkaa. Mistä nämä palvelut löytyvät? Suosituimpia "kuvapankkeja" ovat: Pixabay, Pexels, Unsplash ja Kuviasuomesta.

Lapsen tekijänoikeudet ?

Lapsella itselläänkin on tekijänoikeudet luomiinsa teoksiin, kuten piirustuksiin ja omiin musiikillisiin tuotoksiin. Kuka sitten päättää saako esimerkiksi lapsen piirtämän työn jakaa ryhmän Whatsappiin tai vaikka sosiaaliseen mediaan? Lapsen vanhemmilta voidaan kysyä mielipidettä asiaan, mutta loppukädessä päätösvalta on lapsella itsellään, koska lapsen tekemän tuotoksen tekijänoikeudet ovat lapsen omia.

Henkilökohtaiset laitteet

Henkilökohtaisten laitteiden käyttövarhaiskasvatuksessa? Lähtökohtaisesti henkilön ei kuuluisi käyttää omia laitteitaan millään tavalla työssään vaan työnantajan tulisi tarjota kaikki vaadittavat laitteet. Kuitenkin joissain tilanteissa henkilöstö joutuu käyttämään omia laitteitaan esimerkiksi jos haluaa lukea henkilökohtaista työsähköpostia tai pitää olla esihenkilönä ja työterveyteen yhteydessä sairastumisen takia.

Henkilökohtaisten laitteiden käyttö työssä ja työpaikan verkoissa on kuitenkin tietoturvariski, joka pitää ottaa huomioon. Henkilökohtaisissa laitteissa voi piillä monia erilaisia haittaohjelmia tai ns. "matoja", jotka voivat päätyä henkilön laitteelta kaupungin verkkoon ja täten aiheuttaa suuria haittoja esimerkiksi henkilötietojen urkkimisella tai päästessään tilitietoihin. Henkilökohtaisten laitteiden käyttö tulisi siis minimoida varhaiskasvatuksessa.

Sosiaalinen media

Minkälaisia sosiaalisen median kanavia on käytössä Haapaveden varhaiskasvatuksessa? Varhaiskasvatuksessa pääasialliset sosiaalisen median kanavat ovat YouTube ja Whatsapp. Näiden käytössä henkilöstön tulee huomioida henkilön tietosuoja, ikäraajat ja hyvät käytänteet digiympäristöissä. YouTube esimerkiksi sisältää paljon materiaalia, joka voi olla haitallista kasvavalle lapselle, joten suositus onkin, että varhaiskasvatuksessa käytettäisiin YouTube Kidsiä, joka on lapsille turvallisempi ympäristö. Whatsapp luokitellaan nykyään sosiaaliseksi mediaksi, koska sinne voi ladata tilapäivityksiä, jotka voivat sisältää kuvia, videoita tai muuta sisältöä. Whatsapp kuitenkin toimii kirjoitushetkellä vain päiväkotien ja vanhempien välisenä tiedotuskanavana.

Henkilökohtaiset sosiaaliset mediat varhaiskasvatuksessa? Työntekijän ei ole suositeltavaa käyttää henkilökohtaisia sosiaalisia medioita työn aikana, jotta sinne ei päädy mitään sinne kuulumatonta sisältöä työympäristöstä. Työntekijän vaitiolovelvollisuuteen kuuluu myös osa-alue jossa selkeästi tuodaan ilmi, että työympäristöstä ei saa kuvata mitään, eikä myöskään levittää tietoja. Henkilökohtaiset sosiaaliset mediat tulee siis pitää ulkona työajasta ja työympäristöstä.

DIGITYÖKALUT

- Turvataidoista digiturvataitoihin
- Pedagoginen dokumentointi
- Tutkiva ja luova työskentely
- Kulttuurinen moninaisuus
- Laitteisto

Turvataidoista digiturvataitoihin

Jokaisen on tärkeä oppia suojelemaan itseään ja puolustamaan omia rajojaan, ilmaisemaan, mikä itselle on sopivaa ja mikä ei. Turvataidot ovat omien ja muiden rajojen sekä ihmisarvon kunnioittamisen taitoja, ja ne auttavat kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ennaltaehkäisyssä. Turvataitokasvatuksella pyritään vahvistamaan lapsen itsetuntemusta, itseluottamusta sekä itsearvostusta – hän on tärkeä, ihana ja ainutlaatuinen juuri sellaisena kuin on. (Lajunen, ym. 2015.) Lapsen keho on arvokas joka kohdasta ja hänellä on kehoonsa itsemääräämisoikeus (Yleissopimus lapsen oikeuksista, 1989). Turvataitokasvatukseen liitetään usein vahvasti myös tunnetaitokasvatus, ja yhdessä ne auttavat lasta vahvistamaan laaja-alaisesti omia voimavaroja ja selviytymiskeinoja. Meidän tehtävämme varhaiskasvatuksessa on tehdä näkyväksi näitä lapsen oikeuksia ja auttaa lasta valmistautumaan tiedoin ja taidoin sellaisiin vaara- tai uhkatilanteisiin, joihin hän saattaa elämänsä aikana jossain vaiheessa törmätä.

Kun puhutaan digiturvataidoista, tarkoitetaan turvataitoja, joita tarvitaan erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä (kuten somessa, peleissä, internetissä). Sekä varhaiskasvatuksen työntekijöiden että vanhempien olisi tärkeä muistaa, etteivät lapset elä vanhempiansa lapsuutta, vaan nykyajan lasten maailmaan kuuluu paljon sellaisia elementtejä, joita heidän vanhempansa eivät ole samanikäisinä kohdanneet. Voidaan kuitenkin ajatella niin, että ajasta riippumatta se tosiasia säilyy samana, etteivät aikuiset mitenkään voi aina tietää, millaisissa ympäristöissä lapset liikkuvat. Olipa puhe sitten fyysisistä tai digitaalisista ympäristöistä, aikuisten on pidettävä silmänsä ja mielensä avoimena, jotta voisimme ymmärtää ja ennakoida lapsen elämässä vastaantulevia, mahdollisesti haastaviakin tilanteita.

Turvallinen ilmapiiri on lähtökohta yhteisön hyvinvoinnille ja lasten vertaissuhteiden tukemiselle. Lapsi saa kasvaa ja kehittyä ympäristössä, jossa hän tuntee kuuluvansa joukkoon tasa-arvoisena ja yhdenvertaisena jäsenenä, hänestä välitetään, hän kokee tulevansa kuulluksi ja ymmärretyksi, ja hän tietää olevansa arvokas kaikkine tunteineen, ominaisuuksineen, rajoineen ja mielipiteineen. Tällöin lapselle kehittyy hyvä henkinen pohja, jolle hän muodostaa omat rajansa. Varhaiskasvatuksessa meidän velvollisuutenamme on tukea lasten sosiaalisten taitojen kehittymistä ja hyviä kaverisuhteita sekä rakentaa lapsille tunne siitä, että aina löytyy luotettava aikuinen, jolle voi kertoa omista huolista. Kun lapsi tietää voivansa tulla kertomaan hankalaksi kokemastaan asiasta tai tilanteesta, on aikuisella mahdollisuus kohdata lapsi ja auttaa häntä turvallisesti eteenpäin tilanteen vaatimalla tavalla. Tällainen dialogi on digiturvataitojen perusta. Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän tietoinen ja suunnitelmallinen ennaltaehkäisy on osa varhaiskasvatuksen toimintakulttuurin kehittämistä, ja sekä turvataidot että digiturvataidot linkittyvät aiheeseen vahvasti (Opetushallitus, 2022, 35).

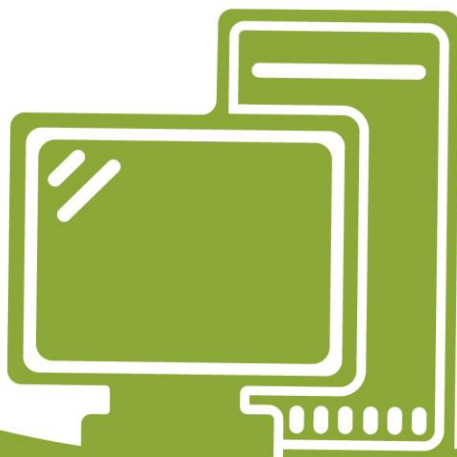
Tärkeä muistaa digiturvataitokasvatuksesta varhaiskasvatuksen kontekstissa:

- Huolehditaan lapsen ja yhteisön fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta.
- Olemalla sensitiivisiä, johdonmukaisia ja tasa-arvoisesti lapsia kohtelevia ammattilaisia, rakennamme lapselle turvallisuuden tunnetta, joka auttaa häntä hakemaan lohdutusta ja apua, kun sitä tarvitsee.
- Sanoitetaan tunteita, tuetaan sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen kehittymistä ja opetellaan ratkaisemaan ristiriitatilanteita rakentavasti. Keskustellaan kehosta ja kehorauhasta sekä seksuaalisuudesta lasten ikätasolle sopivalla tavalla.
- Suojataan lapsia kiusaamiselta, häirinnältä ja väkivallalta. Tunnistetaan mahdolliset kiusaamistilanteet ja puututaan niihin sekä tietoisesti pyritään ehkäisemään kiusaamista. Opetetaan lapsille ikätasoon sopivalla tavalla keinoja, kuinka menetellä, jos kohtaa jotain sellaista, mikä tuntuu itsestä hankalalta (esim. sopimaton koskeminen, pelottavalta tai ahdistavalta tuntuva mediasisältö, paha mieltä aiheuttaneet kommentit).
- Keskustellaan avoimesti ja rakentavasti mahdollisista kiusaamis-, häirintä- tai väkivaltatilanteista lasten huoltajien kanssa. Etsitään yhdessä toimivia ratkaisuja eri tilanteisiin.
- Huolehditaan siitä, että varhaiskasvatuksen henkilökunta tuntee itse riittävän hyvin lasten kanssa käytettävät digitaaliset laitteet, pelit ja sovellukset sekä erilaiset digitaaliset oppimisympäristöt. Ollaan kiinnostuneita ja valmiita oppimaan niistä aihepiireistä, jotka lapsiryhmästä nousee, vaikka ne eivät olisikaan itselle ennestään tuttuja.

Pedagoginen dokumentointi

Varhaiskasvatuksessa tapahtuu dokumentointia lähes päivittäin. Dokumentoinnin tavoitteita ovat toiminnan tallentaminen ja näkyväksi tekeminen, arjen toiminnasta tiedottaminen ja muistojen tallentaminen tulevaa reflektointia varten. Yksinkertaisesti sanottuna, dokumentointi on sisällön tuottamista. Dokumentointi muuttuu pedagogiseksi dokumentoinniksi vasta silloin, kun suuntaamme ja muokkaamme varhaiskasvatuksen toimintaa dokumentoinnista saadun tiedon ja uusien hoksausten myötä. (Rintakorpi & Vihmari-Henttonen, 2017)

Pedagogisen dokumentoinnin tavoitteita

- Toiminnan suunnittelu, arviointi ja kehittäminen tuotettujen dokumenttien avulla
- Lasten ja vanhempien osallisuuden ja toimijuuden tukeminen
- Demokratian lisääminen varhaiskasvatuksessa
- Varhaiskasvatuksen henkilöstön ammatillinen kehittyminen

Dokumentointia varhaiskasvatuksessa voi toteuttaa monilla erilaisilla työtavoilla ja -välineillä. Dokumenttoijina voivat toimia sekä ryhmän lapset että aikuiset.

Näistä luontevinta on usein kuvaaminen, eli valokuvat ja videot arjen touhuista ja erityisistä hetkistä sekä lasten omista mielenkiinnonkohteista ja toiveista.

Varhaiskasvatusryhmän puhelin ja tabletit sopivat hyvin pedagogiseen dokumentointiin. Tarvittaessa voit tiedustella digikameroita tai muita digityökaluja omalta esihenkilöltäsi. Voit myös kysyä työpaikkasi digivastaavalta vinkkejä erilaisten digisovellusten käyttöön.

Muutamia ideoita matalan kynnyksen dokumentoinnin tueksi:

- Lempipaikat ja esineet omassa ryhmässä: lapsi saa itse kuvata lempiasioitaan ja kertoa niistä.
- Haastattelut, äänittäen tai videoiden.
- Ryhmätilanteiden taltioiminen, esimerkiksi lasten omat esitykset ja leikit. Katsotaan jälkeinpäin myös yhdessä.

Pedagoginen dokumentointi on jatkuva prosessi, jossa toiminnan suunnittelun, toteuttamisen, arvioimisen ja kehittämisen kautta muodostuu ymmärrys varhaiskasvatuksen toiminnasta (Opetushallitus, 2019).

On siis erityisen tärkeää miettiä, ketä varten dokumentointia varhaiskasvatuksessa teemme ja miten saamme sen näkyväksi ja toimivaksi digitaalisia laitteita ja sovelluksia hyödyntäen.

Tutkiva ja luova työskentely

Varhaiskasvatuksen teknologiakasvatuksen tavoitteena on lasten tutustuttaminen tutkivaan työskentelyyn. Varhaiskasvatuksessa lapsia ohjataan havainnoimaan ympäristöstä, kuten omasta ryhmästä löytyvää teknologiaa samalla tutustuen siihen monipuolisesti aikuisen ohjauksella. (Opetushallitus, 2022, 31). Lasten kanssa voidaan käyttää leikillisiä ja pelillisiä toimintatapoja (Digitaalisen osaamisen kuvaukset, ePerusteet, 2023). Digitaalisia laitteita käyttäessä lapsille voidaan antaa mahdollisuuksia toteuttaa omia ideoitaan kokeillen eri laitteiden toimintaa, kuten esimerkiksi tietokoneen ja tabletin toimintaa. (Opetushallitus, 2022, 31).

Varhaiskasvatuksessa lasten kanssa on mahdollista toteuttaa yhdessä ryhmän kanssa projekteja, joihin lisätään digitaalisia elementtejä, kuten erilaisia ääniä, videoita tai kuvia. Esiopetuksessa lasten kanssa voidaan tehdä pidempikestoisia luovia projekteja, joissa hyödynnetään teknologiaa ja digitaalisia laitteita (Digitaalisen osaaminen kuvaukset, ePerusteet, 2023). Pidempikestoinen projekti voi olla esimerkiksi lyhytelokuvien tekeminen, joissa hyödynnetään kameraa, ääntä ja videonmuokkaussovelluksia. Varhaiskasvatuksen henkilökunta voi pyytää apua videonmuokkaussovelluksen käyttöön oman työpaikan digivastaavalta.

Digitaalisia laitteita on mahdollista hyödyntää monipuolisesti arjen tilanteissa esimerkiksi silloin, kun tarvitaan mallia piirtämiseen tai askarteluun. Myös tutustuttaessa uusiin asioihin voidaan hyödyntää videopalveluista löytyviä opetuskäyttöön tarkoitettuja videoita tai kuvapalveluista löytyviä kuvia. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa lapsia kannustetaan esittämään kysymyksiä, joihin voidaan yhdessä aikuisten ja lasten kanssa etsiä vastauksia digitaalisia laitteita ja palveluja apuna käyttäen (Digitaalisen osaamisen kuvaukset, ePerusteet, 2023).

Kulttuurinen moninaisuus

Varhaiskasvatus on osa yhteiskuntaa, joka on kulttuurisesti moninainen ja muuntuva. Jokaisen perusoikeuksiin kuuluu oikeus omaan kieleen, kulttuuriin sekä uskontoon ja katsomukseen (Opetushallitus, 2022, 34). Varhaiskasvatuksen henkilökunnan tulee luoda lapsiryhmään moninaisuutta kunnioittava ilmapiiri. Varhaiskasvatuksen henkilökunnan tulee ymmärtää kielen merkitys lasten kehityksessä ja oppimisessa. Monikielisyys näkyville tuominen tukee lasten oppimista ja kehitystä kulttuurisesti moninaisessa maailmassa (Opetushallitus, 2022, 23.).

Digitaaliset laitteet ja kulttuurinen moninaisuus

Digitaalisten laitteiden avulla voidaan tutustua vieraisiin kieliin ja kulttuureihin etsimällä tietoa kyseisistä kielistä ja kulttuureista hakukoneiden avulla (esimerkiksi Google). Eri maista voidaan katsella kuvia kuvahakujen avulla ja tutustua esimerkiksi kyseisten maiden lippuihin ja tunnettuihin nähtävyyksiin. Videopalveluista voi etsiä lastenlauluja vieraalla kielellä. Digitaalisilla laitteilla voidaan tutkia myös karttasovelluksia lasten kanssa, ja tutkia eri maiden sijainteja.

Digitaalisia laitteita voidaan käyttää apuna luomaan kuvatukea lapsiryhmään. Useilta verkkosivustoilta löytyy ilmaista tulostettavaa materiaalia, jota varhaiskasvatuksen henkilökunta voi hyödyntää arjessa esimerkiksi toiminnanohjauksessa. Kuvatuki voi auttaa kaikissa arjen tilanteissa, mutta sitä voi käyttää tilanteissa, joissa yhteistä puhuttua kieltä ei ole. Aikuinen voi kuvan avulla viestiä lapselle sen, mitä häneltä odotetaan.

Vieraaseen kieleen voi tutustua myös käyttämällä kääntäjäsovelluksia, joita voidaan ladata älypuhelimille tai tableteille sovelluskaupasta. Kääntäjäsovellusten avulla voidaan tutkia lasten kanssa vieraskielisiä sanoja, tai käyttää nopeana apuna tilanteissa, joissa yhteistä puhuttua kieltä ei ole. Kääntäjäsovelluksia käyttäessä tulee huomioida, ettei käänös välttämättä ole aina oikein.

Haapaveden varhaiskasvatuksen digilaitteisto

Varhaiskasvatuksessa pitää olla kunnollinen, toimiva ja varhaiskasvatussuunnitelman mukainen digikasvatuksen mahdollistava laitteisto, jotta varhaiskasvatussuunnitelman mukaista toimintaa voidaan järjestää Haapaveden päiväkodeissa. Yksiköiden käytössä oleva digi-ympäristö suunnitellaan yhdessä digitutoreiden, varhaiskasvatuksen esihenkilöstön ja tietohallinnon kanssa.

Digitökalut

Päiväkodeissa digilaitteistoa on melko kattavasti ja niihin henkilöstö on saanut myös asianmukaisen käyttökoulutuksen.

Päiväkotien laitteistoon kuuluvat:

- **Ryhmän älypuhelin**, jonka avulla henkilöstö merkitsee lapsen saapuneeksi, kommunikoi lapsen vanhempien kanssa ja pitävät myös yhteyttä muuhun henkilöstöön
- **Apple iPadit**, joilla hoitajat voivat tarjota lapsille erilaista aktiviteettia, kuten oppimispeljä, viihdettä, digityökaluja, jne..
- **Projektorit**, joilla pystytään näyttämään esimerkiksi videoita ja kuvia hyödyntäen tietokonetta, iPadia tai projektoria itseään.
- **Tietokoneet**, joilla henkilöstö esimerkiksi lukee työsähköpostit, etsivät materiaaleja, tekevät asiakastyötä (vasut, jne..)
- **Blue-Botit**, joilla lapset pääsevät oppimaan matalan kynnyksen ohjelmointia hoitajan tukemana.
- **Osmo oppimispelit**, joilla lapset pääsevät oppimaan numeroiden, kirjainten ja fysiikan kanssa.
- **Chromecastit**, jotka ovat ns. "häätävarana" projektorien lisäksi, jos ryhmällä on samanaikaisesti tarvetta esittää jonkinlaista grafiikkaa, videota tai muuta viihdettä.

Perhepäivähoitajilla on käytössä yllä mainitusta listasta: puhelimet, iPadit ja heidän kesken kiertävä Blue-Bot lattiarobotti. Perhepäivähoitajat voivat kuitenkin käydä lainaamassa päiväkodeista laitteistoa tarvittaessa.

Päiväkotien ja perhepäivähoitajien kesken on myös varauslistat muutamiin laitteisiin, joita säilytetään päiväkodeissa. Varauslistojen takana ovat: projektorit, Blue-Botit ja Osmo Oppimispelit. Varauslistoja käyttämällä pysytään perillä siitä, että missä laitteisto kulkee milläkin hetkellä.

Kehitys ja jatkaminen

Tulevaisuuden kannalta on tärkeää, että *digivastaavat, henkilöstö ja kaupungin IT-tuki* pitävät huolen laitteiston toimivuudesta ja niiden päivittämisestä, jotta digikasvatusta voidaan toteuttaa laadukkaasti myös tulevaisuudessa.

LÄHTEET

UUDET LUKUTAIIDOT

- Polkuja medialukutaitoon. Varhaiskasvatus
- Uudet lukutaidot- Medialukutaito
- Opetushallitus, 2021
- Digitaalisen osaamisen kuvaukset, ePerusteet, 2023
- Digitaalisen osaamisen kuvaukset, ePerusteet, 2023
- ePerusteet. Digitaalisen osaamisen kuvaukset. Digitaalinen osaaminen. 2023.
- <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/digiosaaminen/8706410/osaamiskokonaisuus/870643>. Viitattu 19.10.2023.
- Pedagogisesti laadukas digitaalinen ympäristö. 2021. Opetushallitus.
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2022. Opetushallitus.Fagerlund, Janne (2022). Tuoreita näkökulmia ohjelmoinnin ja ohjelmoinnillisen ajattelun opetukseen koulussa. Haettu 19.10.2023. [Dimensio-lehden artikkeli 10.3.2022](#)
- Koivisto, Jussi; Toikkanen, Tarmo; Salomaa, Saara; Sommers-Piironen, Johanna (2022). Polkuja ohjelmointiosaamiseen. Opas varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen. Haettu 21.9.2023. [Mediataitokoulu - ohjelmointiopas](#)
- Käsityöt verkossa ry ja Opetushallitus (2016). Ohjelmoinnin opetukseen liittyvien käsitteiden määritelmät. Haettu 21.9.2023. [Ohjelmoinnin opetukseen liittyvät käsitteet I Punomo.fi/pedagogiikka](#)

Varhaiskasvatuksen ammattilaisen digityöskentelyä ohjaavat käytänteet

- Tekijänoikeus.fi <https://tekijanoikeus.fi/tekijanoikeus/>
- Creativecommons <https://creativecommons.org/public-domain/cc0/>
- Kopioisto <https://www.kopioisto.fi/>

Digityökälu

- Cacciatore, Raisa; Kangaskoski, Henriikka (2021). Turvataidot. Haettu 16.11.2023. [Väestöliiton julkaisu: Turvataidot](#)
- Lajunen, Kaija; Andell, Minna; Ylenius-Lehtonen, Mirja (2019). Tunne- ja turvataitoja lapsille. Haettu 16.11.2023. [THL. Tunne- ja turvataitoja lapsille](#)
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2022. Opetushallitus.
- Yleissopimus lapsen oikeuksista, 20.11.1989. [Yleissopimus lapsen oikeuksista](#)
- Rintakorpi, E. & Vihmari-Henttonen, E. (2017). Tää on meidän maailma! Pedagoginen dokumentointi varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Lasten keskus.
- Opetushallitus (2019). Pedagoginen dokumentointi. Haettu 16.11.2023 osoitteesta [Pedagoginen dokumentointi | Opetushallitus \(oph.fi\)](#)
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2022. Opetushallitus.
- ePerusteet. 2023. Digitaalinen osaaminen. Opetushallitus.
- <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/digiosaaminen/8706410/osaamiskokonaisuuspaalue/8709073>. Viitattu 19.10.2023.
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2022. Opetushallitus.